LEKEITIOAK
(bide esperimentala)

Espresibilatze berri baten bila sortuak dira, hitz zehatz ea esanahitsuen lekuan musika, fonetika eta ohiturren espresioa erabiliz.

LEKEITIOS (linea experimental)

Búsqueda expresiva en la que la palabra concreta deja paso a la expresión a través de la música, la fonética y el gesto.

LEKEITIOAK (voie expérimentale)

Recherche expressive dans laquelle le mot concret ouvre la voie à l'expression, à travers la musique, la phonétique et le cri.

BAGA-BIGA-HIGA (Lekeitio 2) (1969)

Baga, biga, higa
laga, boga, sega,
zai, zoi, bele,
harma, tiro, pum!

Xirristi - mirristi
gerrena plat,
olio - zopa,
kikili - saéta
urrup edan edo klik...
ikimilikilikilik...

(Manuel Lekuonak bere «Literatura oral vasca» liburuan bildutako olerki zaharrak, «apaingarri» deritzan erakoak).

UNO, DOS, TRES

(Poema fonético tradicional, a base de elementos onomatopéyicos, sin contenido determinado).

Uno, dos, tres,
cuatro, cinco, seis
siete, ocho, cuervo,
arma, tiro, ¡pum!

Xirristi-mirristi, asador, plato,
sopa de aceite, caldo de kikili (pollo),
urrup (beber) o klik (tragar)...
ikimilikilikilik.

(Poemas tradicionales publicados por D. Manuel Lecuona en su libro «Literatura oral vasca», entre los llamados «decorativos»).

UN, DEUX, TROIS

Les paroles de cette chanson sont intraduisibles. Suite de mots sans lien et de pure résonance, elles font partie du répertoire basque enfantin, utilisé pour le jeu de cache-cache. Elles ont été arrangées et mises en musique par M. Laboa.

(Poèmes traditionnels publiés par M. Manuel Lekuona dans son libre «Literatura oral vasca», parmi ceux qu'il a appelés «décoratifs»).

DIALEKTIKAREN LAUDORIOA
(Lekeitio 3) (1971)

Arro dabila gaur egun zuzengabekeria menderatzaileek hamaika mila urte dituztela indarkeriak zin egiten duela:
«berdin iraungo du denak»

Zapaltzaileen abotsa baizik ez da entzuten eta zurgatzaileek diote oihuka:
«orain hasiko naiz»
eta mènderatu askok berriz esaka:
«ez dugu lortuko sekula»

Bizirik dagoenak
sekula hitzik ez aipa!
oinarria ez dago tinko
denak ez du berdin iraungo
golkoek hitzegiten bukatu orduko
menderatuen mintzatzea da hasiko.

Ez da garaia «sekula» hitzik esateko
zama-aroak iraungo bai du
guk egozten ez dugulako.

Zanpaturik dauden oro altxa bitez!
eta etsitularekin junta!
burua erne dadukanari
ez zaio ustegabean arrapatzen,
eta gaurko menderatuak
sekularen ordez gaur esanez
bihar dira garaile izango.

LOA DE LA DIALECTICA

Con paso firme se pasea hoy la injusticia
los opresores se disponen a dominar otros
diez mil años más.
La violencia garantiza: «Todo seguirá igual».
No se oye otra voz que la de los dominadores
y en el mercado grita la explotación:
«Ahora es cuando empiezo».

Y entre los oprimidos, muchos dicen ahora:
«Jamás se logrará lo que queremos».

Quien aún esté vivo no diga «jamás».
Lo firme no es firme.
Todo no seguirá igual.
Cuando hayan hablado los que dominan,
hablarán los dominados.
¿Quién puede atreverse a decir «jamás»?
¿De quién depende que sea la corrección? De nosotros
¿De quién que se acabe? De nosotros también.

¡Que se levante aquél que esté abatido!
¡Aquél que está perdido, que combata!
¿Quién podrá contener al que conoce su condición?
Pues los vencidos de hoy son los vencedores de
[mañana
y el jamás se convierte en hoy mismo.

EN L'HONNEUR DE LA DIALECTIQUE

L'injustice se fait pressente de nos jours.
Avec ses Dix mille années d'existence,
La violence déclare et affirme:
«Cela continuera de même!»

Nous n'entendons que la voix des oppresseurs
Qui crient sans cesse:
«C'est maintenant que tout commence».
Et les opprimés de penser:
«Nous n'obtiendrons jamais rien».

Celui qui vit ne peut dire «JAMAIS»
Car l'affirmation n'est pas confirmée.
Cela ne continuera pas ainsi;
Lorsque se taira la voix des oppresseurs,
Les opprimés alors parleront.

Non, ce n'est pas le moment de dire «JAMAIS»
L'Abuilition continuera ainsi tant que
Nous ne renverserons pas la vapeur.

Que les opprimés se soulèvent
Et s'unissent aux désespérés!
Il est difficile de surprendre
Celui qui est sur ses gardes.
Et les vaincus d'aujourd'hui,
Seront, contre toute affirmation,
Les vainqueurs de demain.

ITSASOA ETA LEHORRA
(Lekeitio 7) (1984)

«Xoria zaude ixilik, ez egin nigarrik;
zer profeitü dükezü hola aflijirtürik?
Nik eramanen zütüt, xedera laxatürik,
ohiko bortütik,
ororen gaiñetik.»

(«Xori erresiñula» kanta zaharraren zatia)

«Calla, pajarito, y no llores;
¿qué te aprovecha así afliijirte?
Yo te llevaré, soltando el lazo,
por la misma montaña,
por encima de todo.»

(Fragmento de la canción tradicional «Xori Erresiñula»)

Tais-toi petit oiseau et ne pleures pas;
¿à quoi faire sert de s'affliger?
je t'emporterai te libérant du lacet,
par la même montagne,
au dessus de tout.

Haurtzaroak asko markatzen du jendea eta bere kantugintzarekin zerikusirik duelako, Milkelenaz ere zerbait esan beharra dago. Aspaditik daramagun etengabeko gerratearen menturirik hitsenetakoan, aita kanpoan zelarik, ez bere borondatez, Mikel bere familiarekin, beste askok bezala, sortetxetik lekutu beharra izan zuen. Lekeitioko baserri batean aurkitu zuten pausalekua, edo gordelekua. Gernikatik ez oso urrun; hango berriek bitartekorik gabe jasotzeko moduan. Mikel, garai haretan, Lekeitioko kaleetan arrantzaleek botatzen zituzten oihuak, ontzira joateko edo arraina saltzeko edo lanerako deiak gogoan ditu. Bere kantu esperimentalak egiteraxoan Iturri hoietan edan duela aitortzen du eta nahiz eta geroztik urak bide egin duen, ez da Iturriaz ahaztu eta kanta sail hori Lekeitio izenaz izenpetzen du.

«Gernika»-n, Penderecki-ren «Auswitz» eta Picassoren «Gernica»-ren munduan bizi dela nabari da; «Baga, biga, higa»-n, nork ez du ikusten Roy Hart teatralariak azken mundu gerratean bizi zituen esperientzi saminen ondorioa eta hauetan oinarrituz hitzaren biologiarekin egin dituen saioak. Gernikan laurak edo lauretan Gernika? musika, plastika eta antzerkia beren ohizko hizkuntzetan hertsiegiak eta agortuak aurkitu dituzte; gizakumearen biluztasunera jo dute, ohizko formak hautsiz gaurko hizkuntzaren eraikitzera.

Izan ere, oinetatik igoerazten denean kantua, hitza zenbaitetan murritza izaten da lurreren ikara edo haizearen egonezina adierazteko; mugatuegia, esanegia. Hitza, bera sortu duen mundua bezain nahastua eta kutsatua heldu zaigu, bere indarra eta funtsa galdurik. Ikasi dugu hitza itxuraldatzen eta beraren bidez gezurra egia bezala esaten. Hainbatetan erabili dugu joko hori, non azkenean geronek ere ez dakigun zer den egia, zer gezurra. Orroa eta marruarekin ez da hori gertatzen; ez da hain erraz hasperena edo karraxia disimulatzen eta zurikeriaz apainduta ematen. Xede horrekin hurbildu da Mikel hitzaren harrobira, hotsaren eremura, gaurko behar dituen harri hutsen bila. Hotsaren eremuan ez dago heldutokirik; hotsak, arrazozkoa bide markatuetatik kanpora deitzen gaitu eta umezurtz uzten basan; eta utzitako paradisura itzultzerik izango ez ote dugunaren beldurra sartzen digu hezurretaraino. Mikelen etxean ere bada beldurrik, bainan bere «Baga, biga, higa», «Dialektikaren laudorioa» eta «Gernika» kantuetan berezki, atea doi-doi iragaiten ausartu da.

Askotan iruditu zait, Mikel, abotsa, ezarri--matrail-mihi elbarritu artetik aterako balitzaio bezala; bortxaz, nekez, enpatxatutako zakurrak lurra eta bazterren kontra arraskatuaz bere libramenduz —penaz eta dolorez— arintzen den bezala. Honek bere kantuari halako dramatismo arrunt bat ematen dio eta loaren inguruko amets giro bat ere bai.

J. A. ARTZE

La infancia marca al individuo e imprime su sello a su manera de hacer música; por ello diremos algo de la de Mikel. En uno de los momentos más amargos de esta incesante diáspora que nos dispersa desde hace tanto, ausente el padre —no claro está, por su voluntad—, Mikel y su familia tuvieron que abandonar su hogar como tantos otros lo hicieran. Hallaron cobijo en un caserío de Lekeitio, no lejos de Gernika, de forma que pudieron tener noticias directas de lo que allí aconteciera. Mikel guarda dentro de sí, desde entonces, los gritos de los pescadores cuando marchaban a la mar, llevaban a cabo sus maniobras o vocéaban sus mercancías. El mismo confiesa que en sus canciones experimentales ha bebido en esas fuentes y que, aunque posteriormente haya llovido mucho, no las ha olvidado. Por eso denomina a dicha colección de canciones «Lekeitio».

En «Gernika» se nota que vive en el mundo del «Auswitz» de Penderecki y del «Guernica» de

BOST MINTZO LEKEITIO

I MINTZOA

«Dxasten sirian, dxasten sirian majo, majo dxasten ordun, praka surixakin eta alako txamarra asulaz, ta majo, majo dxasten sirian batzuk, eta beste batzuk ba alkondara utsik eta olakuak; eta dxuten sirien traiñeru andixak, lusiak, lusiak traiñeruak, ordun amabi lagun eta olantxik dxuten sirien.

Eta etortzen sirien... rra... rra... rra, ta atzien etortenak... oin be itten aste baterako. Ta laban sikitute olan, olan, laban sikitute. Ta nik entzute guk baño lenagokoak olantxe frakak laban siketan eukite, ta beiek etorrite yan, ta gero amen gonakas fraka barriek in arteño. Karamelo bat e kuietan bagenun e ba txupeu apru'et ta atzera lengo papelean neban batu, ta poltzan ta aixe poza, nobixe dot, pozik neu ta danak pozik.

Eta andik eun bire... Arrizabalaga! Kartii!... karti nik? Oin señena? Neuk ondio erantzun barik, ona karti? Emen estaus gauzak ondo... eon bes. Pentsa baietz baño, ba krijjeda yun biar dabela Madridea, da Madridea krijjeda jutezkeo... bera an da ni emen da bestie ta anoso lagun in ziela, ta ordun Joxek esan ziyola: Aizu teniente jauna gauza bat eskatu nai nizuke. Zer?, galdetu ziyon tenientiak. Ba ia zeoze ittea daukazun ni emendik atera ta Bizkaialdeko beste presondegiren batea eman nazaten. Emen gaizki al zaude bat?, tenientiak. Ez, oso ondo, baña nolanaire ne jaiotetxetik bertago eon nai nuke, bakizu, ne gurasuak zarrak dia, eta andregayare an daukat eta.. capito, esan ziyon tenientiak, konprenitzen det, ondo in dezu eskatziakin, gizonak beti sayatu biar du etxeako bidian, nire jungo nintzake gusto asko. Baña euna jun eta euna etorri ta tenientiak ezin zun Joxen trasladua lortu; nai bai, baña ezin. Eta ala esan ziyon eun batian: Beira Joxe, oain artian eziñezkua izan da, baña datorren astian Roata jenerala etorriko da errebista pasatzea, ta aittatuko diyot zue kasua, ez galdu esperantzik. Eta te - nientiak esandakua gertatu zan, Roata jenerala etorri zala errebista pasatzea. Baña ez tenientiak uste bezala. Arek urte zun Roatak oñez pasako zula errebista, eta bitartian bestiak, jeneralak alegiya, automobiletik jetsi patatie gabe erein soluen da bijjer olakoxe garunek indde dausela... sela siñestukot? Nik ori esin siñestu esta? Ta orrek baño andijjagoak siñesten gabixenak.

Ikusten duana siñeste ot. Ori baño andiagoa e esan notsen abade bati. Esan notsen... suok sabixe... guk arimak deukosule... estakixue-

II MINTZOA

«Guk e, nik e, sortzi urte eukin nauesen inguruan, emeko gaste artean fraka pare bat bakarrik eukin euen, fraka batzuk bakarrik. Sapatu iluntzan oira goixago bestetan baño, amak e frakak garbitu, ta laban sikitu ta domeka goixean e, frakak bero bero yantzi ta beste dau... geldi baratoz... baña geldi baratoz gora dxungo da antzarra; ederto baratoz, agarrateutse, iminten dabe emen galtzarbien...

Bat euan koxoa, abillague san!... bost gora ta bera egiten basen... ixa, ixa, ixa... baña gogor arek e?, gogor a, bere pata koxu eta guzti, gogor, eta ostera be... ixa, ixa, ixa... konta dxentiek, dxentiek konta... ene laugarrena!, ene bosgarrena!, ene seigarrena!... alakua! Jesus! aixe kendu artien es itxi gero! antzarrari gero!... alakuen baten, an kendu dotso!... dxentiek txalo!, muellin egosan dxente gustik eta danak txalo...»

III MINTZOA

«Kafe Marian eoten san neski, neska polita san bera, gusta yastan ta ein netsan mandatu, enitsan atrebiduten erpegira esaten. Segixan baietz esaostan. Karteru, karteru ixaten san mariñeru batek, kartak batzen sittun, ta karta artu ta... Arrizabalagé'ta bai? Artu egunean edo a karameloa lantzean txupekada bat inde. Amabost bat egunean sikean e karamelo bateas, ondo»

IV MINTZOA

«Guk balentasuna bagenun, baña biar bezalako armaik ez, eta orreatik hartu giñuzten preso Santanderko parte ortan, italianuak artu giñuzten preso, eta nik eztakit zenbat izango giñan, baña irumilla gudari bintzat bai, edo biar ba ez giñan irumilla, baña ortxe nunbait. Eta italianuekin ondo, bintzat beste batzik falanjistekin edo moruekin baño obeto, ze italiano ayek gogo aundik gabe baitzebiltzan gerran, eta gañera etziguten gorrotoik, eta preso geunden, gaizki, baña ondo. Eta denbora aurrera eta bakizu, batzik alde batekuak ta bestiak bestekuak, baña den denak gizonak, eta denbora aurrera ta lagun itten asi giñan, italianuak eta euskaldunak lagun itten esan nai det, eta ba zan gudari bat, Joxe, uste det Lekeitio aldekua zala, ba Joxe arek tratabide aundiya zeukan teniente italiano batekin, eta ayen hizkuntza ikasten asi zan ez ainbeste aspertzeatik. Esan nai det tenientiak italianua eakusten ziyola Joxei, eta antxe ibiltzen zan Joxe ura *per favore siñore* ta olako gauzak esaten. Eta kontua da, len aittatu dean bezala, oso dik etorrikun ta orrelakoxe kontukin beintzat, baña ensegida traga negan ipuiñe sana. A la puñeta jun zaitez, esanotsen, or konpon!»

V MINTZOA

«Nik esangotsuet infernurako bilddurrik estekoala, es serurako posik pes. Batzuk infernurako bilddurre. Infernue ez balego lapurretan ibiko sien. Askok infernuen bilddurraitik estabe eiten. Nik, es infernurakoaittik... niri infernuek esteuste bilddurrik emoten, seruek pes posik... nik seruen baño emen gure ot... ementxe itxi deijjela eun metro kuadreu andrias pasietako ta ementxe la eternidad... ementxe beti ni ta seruko pastelak jan daiesela a gustetan yakenak... pasa. Kapotaik gabeko hispanosuiza batian zutik jarri eta preso talde guziyen aurretik pasa zan, mantxo mantxo, baña geldittu gabe. Eta korrika ta presaka eman biar ari nobedadiak. Eta gue aurrian gertatu zanian, ba tenientia larrittu in zan, Joxena ayazi nai ziyon, ordia nola ayazi errebista modu arekin, ta azkenian alaxe in ziyon oju: Mi general, aun eta berrogei preso ne kargu, eta uno ke parla italiano. Jakiña, tenientiak Joxei laundu nai ziyon, gauza ona bezala attatzen zun Joxek italianoz zekiyena.

Roatak ordia ori entzun eta tak!, autua geldiazi zun. Eta buruik jira gabe: Uno ke parla italiano? Entonces es espia. Fusilati! Eta iñori eze esateko betaik gabe jarri zan kriminal ura ostea martxan.

Tenientia jota geldittu zan, uste det near eta guzi in zula. Baña ezin atzea bota jeneralak aindutakua, eta ze erremeriyo, urrengo goizian bertan fusilatu biar izan zun bere launa, Joxe gizajo ura»

pe bakixue...
da gure kontura
bixi sariena bakiu... da
gu gabis suen gorputza salbe-

bestetan baño, amak e frakak gar-
bitu, ta laban sikitu ta
domeka goixean e,
frakak bero bero
yantzi ta
beste

III MINTZOA

«Kafe Marian eoten san
neski, neska polita san bera,
gusta yastan ta ein natsan man-
datu, enitsan atrebiduten arpegira
esaten. Segixan baietz esaostan.
Karteru, karteru ixaten san mari-
ñeru batek, kartak batzen
sittun, ta karta artu
ta... Arrizabala-
ga'ta bai?
Artu

IV MINTZOA

«Guk balentasuna bage-
nun, baña biar bezalako ar-
maik ez, eta orreatik hartu giñuz-
ten preso Santanderko parte ortan,
italianuak artu giñuzten preso, eta
nik eztakit zenbat izango giñan,
baña irumilla gudari bintzat bai,
eo biar ba ez giñan irumilla, baña
ortxe nunbait. Eta italianuekin
ondo, bintzat beste batzik falan-
jistekin edo moruekin baño obeto,
ze italiano ayek gogo aundik gabe
baitzebiltzan gerran, eta gañera
etziguten gorrotoik, eta preso
geunden, gaizki, baña ondo. Eta
denbora aurrera eta bakizu, batzik
alde batekuak ta bestiak beste-
kuak, baña den denak gizonak, eta
denbora aurrera ta lagun itten asi
giñan, italianuak eta euskaldunak
lagun itten esan nai det, eta ba zan
gudari bat, Joxe, uste det Lekeitio
aldekua zala, ba Joxe arek trata-
bide aundiya zeukan teniente italia-
no batekin, eta ayen hizkuntza ikas-
ten asi zan ez ainbeste aspertzea-
tik. Esan nai det tenientiak italia-
nua eakusten ziyola Joxei, eta an-
txe ibiltzen zan Joxe ura *per favo-
re siñore* ta olako gauzak esa-
ten. Eta kontua da, len
aittatu dean
bezala,
oso

V MINTZOA

«Nik esangotsuet infernu-
rako bilddurrik estekoala, es
serurako posik pes. Batzuk infernu-
rako bilddurre. Infernue ez balego
lapurretan ibiko sien. Askok infer-
nuen bilddurraitik estabe eiten.
Nik, es infernurakoaittik... niri
infernuek esteuste bilddurrik emo-
ten, seruek pes posik... nik seruen
baño emen gure ot... ementxe itxi
deijjela eun metro kuadreu andrias
pasietako ta ementxe la eterni-
dad... ementxe beti ni ta seruko
pastelak jan daiesela a gustetan
yakenak...
Sekula estot esan ondiño serue
dauenik, estauenik pes estot esan...
egongo da edo esta egongo... justu
ikusitte... inok ezin esan dauenik,
estau ikusite. Berba batek diferen-
tzia andiije deuko... edo bada edo
egongo da. Niri esan dagistela gaur

baterako. Ta
laban sikitute olan,
olan, laban sikitute. Ta
nik entzute guk baño lenago-
koak olantxe frakak laban siketan
eukite, ta beiek etorrite yan, ta
gero amen gonakas fraka barriek in
arteño. Karamelo bat e kuietan ba-
genun e ba txupeu apru'et ta
atzera lengo papelean
batu, ta poltzan
gorde ta
amabost
neban
ta aixe po-
za, nobixe dot, po-
zik neu ta danak pozik.
Eta andik eun bire... Arrizaba-
laga! Kartii!... karti nik? Oin seña-
na? Neuk ondio erantzun barik, ona
karti? Emen estaus gauzak ondo...
eon bes. Pentsa baietz bañe, ba kri-
jjeda yun biar dabela Madridea,
da Madridea krijjeda ju-
tezkeo... bera an da
ni emen da
bestie ta
an-
oso la-
gun in ziela,
ta ordun Joxek
esan ziyola: Aizu te-
niente jauna gauza bat eskatu
nai nizuke. Zer?, galdetu ziyon te-
nientiak. Ba ia zeoze ittea dauka-
zun ni emendik atera ta Bizkaialde-
ko beste presondegiren batea eman
nazaten. Emen gaizki al zaude bat?,
tenientiak. Ez, oso ondo, baña nola-
naire ne jaiotetxetik bertago eon
nai nuke, bakizu, ne gurasuak za-
rrak dia, eta andregayare an daukat
eta.. capito, esan ziyon tenientiak,
konprenitzen det, ondo in dezu es-
katziakin, gizonak beti sayatu biar
du etxeako bidian, nire jungo nin-
tzake gusto asko. Baña euna jun eta
euna etorri ta tenientiak ezin zun
Joxen trasladua lortu; nai bai, baña
ezin. Eta ala esan ziyon eun batian:
Beira Joxe, oain artian eziñezkua
izan da, baña datorren astian Roata
jenerala etorriko da errebista pa-
satzea, ta aittatuko diyot zue ka-
sua, ez galdu esperantzik. Eta te -
nientiak esandakua gertatu zan,
Roata jenerala etorri zala erre-
bista pasatzea. Baña ez tenientiak
uste bezala. Arek urte zun Roatak
oñez pasako zula errebista, eta bi-
tartian bestiak, jeneralak
alegiya, automobi-
lletik jetsi
gabe
patatie
erein soluen da
bijjer olakoxe garu-
nek indde dausela... sela
siñestukot? Nik ori esin siñestu
esta? Ta orrek baño andijjagoak
siñesten gabixenak.
Ikusten duana siñeste ot. Ori
baño andiagoa e esan notsen abade
bati. Esan notsen... suok sabixe...
guk arimak deukosule... estakixue-
na. Gure arimak salbetan sabixe
suok abadiok ta fraille ta kredo
gustijje... gure arimak salbetan...
dekun ala es estakixue arime... ta
gure arimak salbetan da geu gabis
seuen gorputzek salbetan... seuek
gorputza dekosuela bakiu ta seuek

be itten
ene laugarrena!, ene bosgarrena!,
ene seigarrena!... alakua! Jesus! aixe
kendu artien es itxi gero! antzarra-
ri gero!... alakuen baten, an kendu
dotso!... dxentiek txalo!, mue-
llin egosan dxente gus-
tik eta danak
txalo...»
egunean
edo a karame-
loa lantzean txu-
pekada bat inde. Ama-
bost bat egunean sikean e
karamelo bateas, ondo»
dik etorrikun
ta orrelakoxe kon-
tukin beintzat, bañe
ensegida traga negan ipuiñe
sana. A la puñeta jun zaitez, esa-
notsen, or konpon!»
pasa.
Kapotaik ga-
beko hispanosuiza
batian zutik jarri eta
preso talde guziyen aurretik
pasa zan, mantxo mantxo, baña gel-
dittu gabe. Eta korrika ta presaka
eman biar ari nobedadiak. Eta gue
aurrian gertatu zanian, ba tenien-
tia larrittu in zan, Joxena ayazi
nai ziyon, ordia nola ayazi errebis-
ta modu arekin, ta azkenian alaxe
in ziyon oju: Mi general, aun eta
berrogei preso ne kargu, eta uno ke
parla italiano. Jakiña, tenientiak
Joxei laundu nai ziyon, gauza ona
bezala attatzen zun Joxek italia-
noz zekiyena.
Roatak ordia ori entzun eta tak!,
autua geldiazi zun. Eta buruik jira
gabe: Uno ke parla italiano? Enton-
ces es espia. Fusilati! Eta iñori eze
esateko betaik gabe jarri zan kri-
minal ura ostea martxan.
Tenientia jota gelditu zan, uste
det near eta guzi in zula. Baña ezin
atzea bota jeneralak aindutakua,
eta ze erremeriyo, urrengo goizian
bertan fusilatu biar izan zun bere
launa, Joxe gizajo ura»
pe bakixue...
da gure kontura
bixi sariena bakiu... da
gu gabis suen gorputza salbe-
tan... suok gure arima salbetan...
estakixue dekun ala es arimaik, ta
gure arimak salbetan suok...»

BERNARDO ATXAGAk

BILBOKO IRALE-ren DOKUMENTUAK ERABILIZ